

สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง "การศึกษาผลกระทบทางสังคมของนโยบายและรายการโทรทัศน์ไทยต่อผู้ชม" ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่องนี้ เนื่องจากปัจจุบัน โทรทัศน์ได้เข้าไปมีอิทธิพลต่อจิตใจของผู้คน ทำให้โทรทัศน์มีความสำคัญต่อสังคมและปัจเจกบุคคลในการดำเนินชีวิตในสังคม และขณะนั้นทาง สถานีต่าง ๆ มีการขยายเวลาออกอากาศเพิ่มขึ้น เมื่อเป็นเช่นนี้ ในการเสนอรายการโทรทัศน์ถ้าขาดคุณภาพก็จะส่งผลกระทบต่อส่วนรวมได้ จึงได้สนใจในเรื่องนี้ทุกแง่มุม ตั้งแต่ต้นนโยบาย ผลกระทบเพื่อจะกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างโทรทัศน์กับสังคม บุคคล ได้ดีขึ้นในด้านนโยบายต่าง ๆ และรายการที่มีคุณภาพในอนาคต เพื่อป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นทางสังคม จึงได้ศึกษาวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาวัตถุประสงค์ของการจัดรายการโทรทัศน์ว่ามีการกำหนดหรือไม่ ถ้ามี ๆ อย่างไร และให้อันดับความสำคัญก่อนหลังอย่างไร ทั้งนี้จะเป็นการศึกษาวัตถุประสงค์ ของรัฐ และวัตถุประสงค์ของสถานี ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์หรือความขัดแย้งระหว่างวัตถุประสงค์ ของรัฐ และวัตถุประสงค์ของสถานี

2. เพื่อศึกษาว่าตามที่แต่ละสถานีได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดรายการโทรทัศน์ได้ เสนอรายการโทรทัศน์เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่

3. เพื่อศึกษาว่าผู้ดูรายการโทรทัศน์ประเภทต่าง ๆ ตามสถานี ผลที่ได้รับเป็นไปตาม วัตถุประสงค์ที่รัฐได้กำหนดมากน้อยขนาดไหน อย่างไร

4. เพื่อศึกษาว่าความสนใจในการเลือกชมรายการโทรทัศน์แต่ละประเภท ของผู้ดูนั้นมีความแตกต่างกันหรือไม่ ตามตัวแปร เพศ วัย ระดับการศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และภูมิฐานะ

5. เพื่อศึกษาว่าตามที่เสนอของผู้ดูมีความคิดเห็นว่ารายการโทรทัศน์ประเภทต่างๆ ตาม สถานีโทรทัศน์นั้นเป็นรายการที่มีคุณภาพหรือไม่

6. เพื่อศึกษาว่าผลกระทบต่าง ๆ บางประการที่นอกเหนือจากวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยรัฐ

กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย ได้มาจากหน่วยงานของภาครัฐ และเอกชนภาคเกษตรลง สนามที่ อำเภอระโสม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 283 ราย โดยได้สุ่มตัวอย่าง แบบตาม จุดมุ่งหมาย (Purposive) เพื่อให้ได้ข้อมูลในการนำมาวิเคราะห์และตีความสมมุติฐาน โดยใช้ สถิติในการวิเคราะห์แบบร้อยละ

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ชมโทรทัศน์เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 40.64 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 59.36 / ช่วงวัยของกลุ่มตัวอย่างอายุ 15-24 ปีคิดเป็นร้อยละ 61.48 อายุมากกว่า 24 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.52 / ระดับการศึกษา ระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 46.29 ระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 53.71 / สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 3.18 ระดับกลาง คิดเป็นร้อยละ 91.87 ระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 4.95 / และภูมิลำเนา เขตเมือง คิดเป็นร้อยละ 47.00 เขตชนบท คิดเป็นร้อยละ 53.00

ผลที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ที่รัฐกำหนด ส่วนใหญ่ได้รับมาก คิดเป็นร้อยละ 57.24 / ความสนใจในการเลือกชมประเภทรายการโทรทัศน์ ที่รับชมมากที่สุด คือ ประเภทบันเทิง คิดเป็นร้อยละ 49.32 / และความคิดเห็นต่อคุณภาพรายการโทรทัศน์ ให้ความเห็นว่ามีความปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.67

ผลกระทบบางประการจากรายการโทรทัศน์ คือ ด้านสุขภาพ ไม่ได้รับผลกระทบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.53 / ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้ชมไม่ได้รับผลกระทบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 71.73 / ด้านการเมืองการปกครอง ได้รับผลกระทบปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.91 / ด้านเศรษฐกิจ ได้รับผลกระทบปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.42 / ด้านวัฒนธรรม ได้รับผลกระทบปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.54

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามข้อสมมติฐาน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ตามสมมติฐานที่ 1.1 พบว่า วัตถุประสงค์ ในการจัดรายการโทรทัศน์ รัฐจะให้ความสำคัญเน้นทางด้านการเมือง การปกครองมากกว่าด้านอื่น

พบว่า วัตถุประสงค์ที่รัฐได้มีการกำหนดสำหรับการจัดส่งวิทยุโทรทัศน์จำมีในหมวดที่ 2 ข้อ 11 จะเริ่มด้วยการส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เป็นอันดับแรกและมีนโยบายเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ในด้านการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ ที่จะเพิ่มความมั่นคงของประเทศ และตามด้วยด้านต่าง ๆ ดังนั้นจากการศึกษาเอกสาร จึงกล่าวได้ว่า สมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ จะยืนยันได้ว่า วัตถุประสงค์ในการจัดรายการโทรทัศน์รัฐจะให้ความสำคัญเน้นทางด้านการเมือง การปกครองมากกว่าด้านอื่น ตามแนวคิดที่แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) ได้กล่าวไว้ว่า ค่านิยมของโลกที่ 3 จะให้ความสำคัญในทางการเมืองที่จะมีเป็นวัตถุประสงค์สำคัญในการดำเนินงาน เพื่อทางด้านการเมืองการปกครองเป็นหลัก

2. ตามสมมติฐานที่ 1.2 วัตถุประสงค์ของการจัดการรายการโทรทัศน์ของแต่ละสถานีที่เป็นวัตถุประสงค์หลักจะมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยรัฐ

พบว่า ในการดำเนินงานการจัดส่งวิทยุโทรทัศน์ แต่ละสถานีจะกำหนดวัตถุประสงค์ของแต่ละสถานี ว่า เพื่อดำเนินงานไปในด้านใดบ้าง แต่ทั้งนี้ ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของแต่ละสถานีเอง จะมีลักษณะที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยรัฐ และในการดำเนินงานก็จะเพื่อประโยชน์ของรัฐ ที่แต่ละสถานีจะให้การสนับสนุน เช่น มีการเผยแพร่โอบายของรัฐ ให้ความรู้ความบันเทิง ดังนั้นสมมติฐาน จึงยืนยันได้ว่า วัตถุประสงค์ของการจัดการรายการโทรทัศน์ของแต่ละสถานีที่เป็นวัตถุประสงค์จะมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยรัฐ

3. ตามสมมติฐานที่ 2 วัตถุประสงค์ของแต่ละสถานีในการจัดการรายการโทรทัศน์ออกอากาศจะไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทั้งหมด

พบว่า จากการศึกษารายการโทรทัศน์ของสถานีช่องต่าง ๆ ว่ามีการนำเสนอรายการโทรทัศน์แต่ละรายการนั้นมีประเภทใดที่เสนอรายการในปริมาณเท่าไร ทั้งนี้เพื่อนำมาศึกษาว่าในการออกอากาศเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งจะมีรายการโทรทัศน์ประเภทต่าง ๆ ตั้งแต่รายการประเภทข่าว ประเภทบันเทิง หรือ ประเภทความรู้ ฯลฯ ซึ่งจะมีการกำหนดในวัตถุประสงค์เพื่อเสนอต่อผู้ชม แต่รายการโทรทัศน์ในปัจจุบัน จะมีผู้ให้การสนับสนุนในการออกอากาศแต่ละครั้งทำให้ในบางครั้งก็ต้องมีการปรับเปลี่ยนรายการ หรือรูปแบบ เพื่อให้เป็นไปตามผู้สนับสนุน แต่ทั้งนี้ก็อยู่ภายใต้การกำหนดของรัฐ ดังนั้นรายการโทรทัศน์ที่เสนอเพื่อออกอากาศจะมีการเสนอที่คำนึงถึงพฤติกรรมของผู้ชมที่มีหลายรูปแบบ ดังนั้น วัตถุประสงค์ของแต่ละสถานี ในการจัดการรายการโทรทัศน์ ออกอากาศจะไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ทั้งหมด

4. ตามสมมติฐาน ที่ 3 ผู้ดูรายการโทรทัศน์ประเภทต่าง ๆ ตามสถานี ผลที่ได้รับเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่รัฐกำหนดไว้มากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับ เพศ วัย ระดับการศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และภูมิลำเนา

พบว่า ผู้ชมรายการโทรทัศน์ได้รับผลตามวัตถุประสงค์ที่รัฐกำหนดจะได้รับมากหรือน้อยแตกต่างกันตามเพศ วัย ระดับการศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม แต่ไม่มีความแตกต่างกันตามภูมิลำเนา ซึ่งผู้ดูจะได้รับเนื้อหาเช่นใด ขึ้นอยู่กับผู้รับสาร แต่ตัวแปรภูมิลำเนาได้รับการปฏิเสธ เพราะว่าการสื่อสารในปัจจุบันทันสมัย ทำให้ผู้ที่อยู่ในที่ต่าง ๆ สามารถได้รับเนื้อหาของสารอยู่ตลอดเวลา

5. ตามสมมติฐานที่ 4 ผู้ดูมีความสนใจในการเลือกชมรายการประเภทต่าง ๆ มีความแตกต่างกันตามตัวแปร เพศ วัย ระดับการศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และภูมิลำเนา

พบว่า ผู้ที่มีความสนใจในการเลือกชมรายการโทรทัศน์ประเภทต่าง ๆ แตกต่างกันตามเพศ วัย สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และภูมิลำเนา เพราะว่า ผู้รับจะตอบสนองความต้องการในการใช้สื่อ ซึ่งการตอบสนองของบุคคลแตกต่างกัน แต่ความสนใจในการเลือกชมรายการโทรทัศน์ จะไม่มีความแตกต่างกันในระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เนื่องจากการศึกษาทำให้บุคคลมีความคิดที่กว้างไกลและเข้าใจในความเป็นไปของเหตุการณ์ได้มากขึ้นเพื่อให้ตนเองก้าวทันเหตุการณ์ ตามสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง จึงทำให้มีความสนใจในการเลือกชมรายการโทรทัศน์ไม่ต่างกัน

6. ตามสมมติฐานที่ 5 ทิศนะของผู้ดูรายการโทรทัศน์ประเภทต่าง ๆ ของแต่ละสถานีต่อคุณภาพรายการโทรทัศน์แตกต่างกันตามตัวแปร เพศ วัย ระดับการศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และภูมิลำเนา

พบว่า ความคิดเห็นของผู้ดูรายการโทรทัศน์ต่อคุณภาพรายการโทรทัศน์จะแตกต่างกันตามตัวแปร ระดับการศึกษา และภูมิลำเนา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระดับการศึกษาจะเป็นตัวสกรระดับความคิด ความเป็นอยู่ของตัวบุคคลให้มีความแตกต่างกัน และภูมิลำเนา จะเป็นปัจจัยทางภูมิศาสตร์ จะมีผลในด้านความเป็นอยู่ การดำเนินชีวิตที่ต่างกัน จะทำให้มีผลต่อความคิดเห็นต่อคุณภาพรายการโทรทัศน์ แต่ไม่มีความแตกต่างกันตามตัวแปร เพศ วัย สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

7. ตามสมมติฐานที่ 6 ผลกระทบที่ได้รับทางสังคมจากรายการโทรทัศน์จะได้รับแตกต่างกันตามตัวแปร เพศ วัย ระดับการศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และภูมิลำเนา

6.1 ด้านสุขภาพ

ผลกระทบทางด้านสุขภาพ ได้รับความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับระดับการศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ที่แตกต่างกัน แต่ปฏิเสธสมมติฐาน ตัวแปร เพศ วัย และภูมิลำเนา ได้รับผลกระทบไม่แตกต่างกัน

6.2 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

ผลกระทบทางด้านความสัมพันธ์ของผู้ชม จะได้รับผลกระทบไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ได้รับการยืนยันในสมมติฐานที่ตั้งไว้ตามตัวแปร เพศ วัย ระดับการศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และภูมิลำเนา ทั้งนี้เพราะสภาพของสังคมไทยจะให้ความสำคัญในด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวกลุ่มสังคม แม้จะมีรายการโทรทัศน์ที่นำเสนออย่างน่าสนใจ จึงย่อมไม่มีผลต่อผู้ชมโทรทัศน์

6.3 ด้านการเมือง การปกครอง

ผลกระทบทางการเมือง การปกครอง จะได้รับแตกต่างกันขึ้นอยู่กับ วิทยาระดับการศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ที่แตกต่างกัน แต่ปฏิเสธสมมติฐานตัวแปรเพศ ภูมิลำเนา ไม่มีความแตกต่างกัน

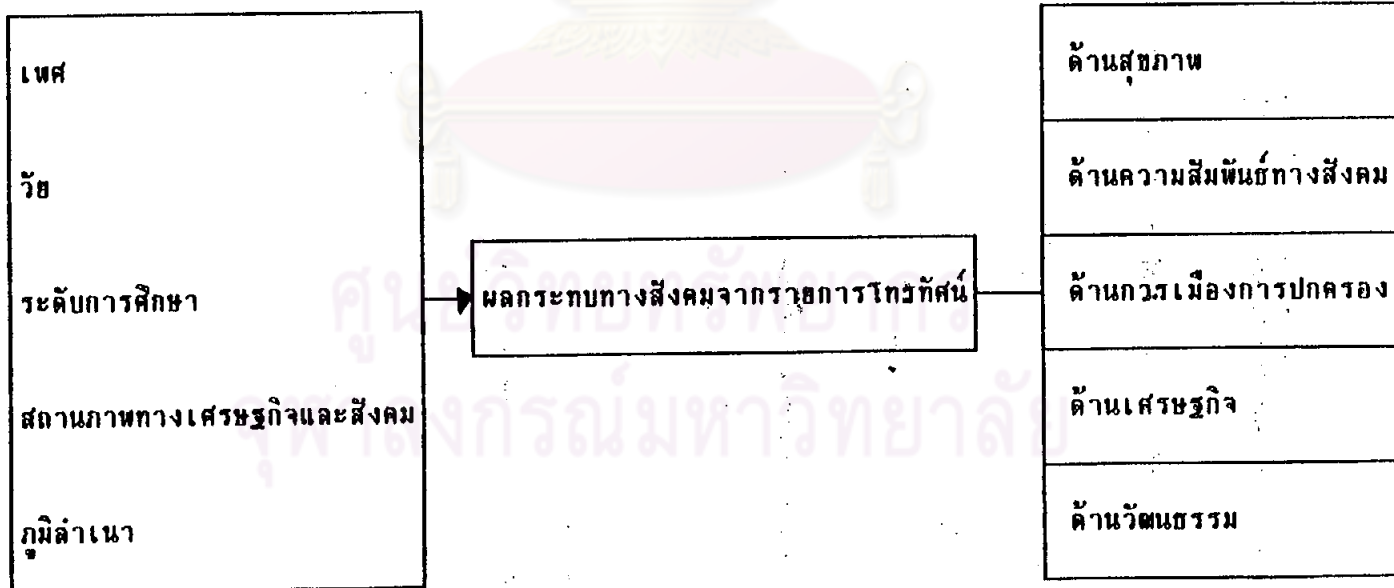
6.4 ด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ จะได้รับความแตกต่างกันอยู่กับ วิทยาระดับการศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ภูมิลำเนา ที่แตกต่างกัน แต่ปฏิเสธสมมติฐานในตัวแปรเพศ วิทย และภูมิลำเนา ไม่มีความแตกต่างกัน

6.5 ด้านวัฒนธรรม

ผลกระทบทางด้านวัฒนธรรม จะได้รับผลกระทบไม่แตกต่างกันซึ่งไม่ได้รับการยืนยันในสมมติฐานที่ตั้งไว้ตามตัวแปร เพศ วิทย ระดับการศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และภูมิลำเนา

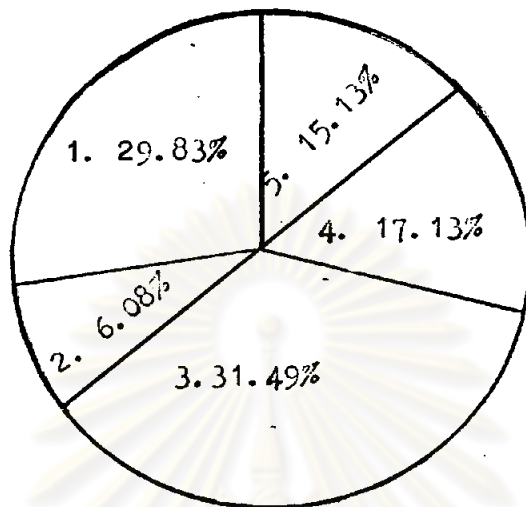
สรุปกรอบแนวคิดของสมมติฐานที่ 6

ภาพที่ 2

ภาพที่ 3 แผนภูมิแสดงอัตราส่วนร้อยละของผู้ชมที่ได้รับผลกระทบทางสังคม

จำนวน 181 คน

1. ผลกระทบทางด้านสุขภาพ
2. ผลกระทบทางด้านความสัมพันธ์ทางสังคม
3. ผลกระทบทางด้านการเมืองการปกครอง
4. ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ
5. ผลกระทบทางด้านวัฒนธรรม

จากแผนภูมิแสดงได้ว่า อัตราส่วนร้อยละของผู้ชมที่ได้รับผลกระทบทางด้านสังคมซึ่งได้รับผลกระทบทางการเมืองการปกครอง คิดเป็นร้อยละ 31.49 มากกว่าด้านอื่นทั้งนี้เพราะว่าในปัจจุบัน การถ่ายทอดรายการโทรทัศน์ เกี่ยวกับ นโยบายของรัฐบาล การประชุมต่าง ๆ ของรัฐบาล ทำให้ประชาชนหนึ่งเป็นผู้ชม สามารถที่จะรับรู้เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ ดังนั้น ถ้ามีการเสนอรายการโทรทัศน์ที่ขาดคุณภาพก็จะส่งผลต่อผู้ชม และถ้าผู้ชมไม่เข้าใจในการนำเสนอเกี่ยวกับการเมืองการปกครองของประเทศ จะทำให้เกิดเหตุการณ์ที่ไม่ดีได้และผลกระทบที่ได้รับรองลงมาคือด้านสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 29.83 เพราะว่าการเสนอรายการโทรทัศน์ ในปัจจุบันจะมีการขยายเวลาออกอากาศ ทำให้สามารถที่จะรับชมได้มากขึ้น จึงอาจมีผลต่อสุขภาพเกี่ยวกับสายตา และการอดนอนทำให้ปวดศีรษะ อย่างไรก็ตาม ผลกระทบที่ได้รับน้อยที่สุด คือ ผลกระทบทางด้าน

ความสัมพันธ์ทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 6.08 ซึ่งทำให้ต้องพิจารณาว่า ถ้าผู้ชมได้รับผลกระทบในด้านนี้มาก ก็จะมีผลต่อสัมพันธภาพของกลุ่มคน โดยสังคมไทยจะเน้นความสัมพันธ์ของผู้คน จึงทำให้ผู้ชมมีความเป็นอยู่ที่ยั่งยืน ช่วยเหลือกัน ถ้าความสัมพันธ์ทางสังคมหมดไป เพราะการรับชมโทรทัศน์ ก็จะทำให้เกิดปัญหาในสังคม เกี่ยวกับกลุ่มความสัมพันธ์ได้

ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาเรื่อง "การศึกษาผลกระทบทางสังคมของนโบายและรายการโทรทัศน์ไทยต่อผู้ชม

ปัญหาในด้านผลงานการวิจัย

จากการศึกษาในครั้งนี้ ผลงานการวิจัยที่เคยมีการศึกษามาก่อน จะน้อยมาก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในด้านอื่น ทำให้ผู้วิจัยขาดผลงานในการอ้างอิง จึงศึกษาใช้ผลงานวิจัยด้านอื่น และนำกรอบแนวคิด ทฤษฎี เป็นหลักในการอ้างอิง

ปัญหาในด้านการแบ่งสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

ในการศึกษา พบว่าข้อมูลของสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมซึ่งได้แบ่งเป็น 3 ระดับ กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับในบางชั้นน้อยมากจึงทำให้มีปัญหาในการวิเคราะห์ ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถที่จะแก้ไขได้ ในข้อมูลส่วนนี้ จึงได้วิเคราะห์ตามความเป็นจริงของข้อมูลที่เก็บมา

ปัญหาทางสถิติ

ในการศึกษาค้นคว้า พบว่า ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้กำหนดนั้นเป็นการศึกษาที่ไม่ละเอียดนัก ดังนั้นในการวิเคราะห์จึงได้ศึกษา โดยใช้สถิติร้อยละ

ปัญหาในการเก็บข้อมูล

จากการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยต้องลงสนามในการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งมีเวลาจำกัดมาก เนื่องจากผู้วิจัยต้องทำงานด้วย และข้อมูลบางส่วนเก็บโดยส่งไปรษณีย์ ทำให้ข้อมูลที่รับกลับมาไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยโดยใช้ตัวแปรอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากที่ผู้วิจัยได้กำหนด เช่น ปริมาณการรับชมโทรทัศน์ ศาสนา เป็นต้น

2. หากมีการวิจัยในครั้งต่อไป กลุ่มตัวอย่าง ควรจะมีมากกว่านี้ถ้าไม่จำกัดใน
งบประมาณเวลา

3. สำหรับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมาก และสื่อมวลชนต่าง
ๆ ได้เข้ามามีบทบาท ในที่นี้ผู้ที่ได้รับผลกระทบทางด้านความสัมพันธ์ทางสังคมยังเป็นกลุ่มน้อย ถ้า
หากมีการเปลี่ยนแปลงของสังคมไปอย่างเช่น ตะวันตกมากกว่านี้ระบบความสัมพันธ์ทางสังคมของ
บุคคล ก็จะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคม ดังนั้นระบบของสื่อมวลชน โดยเฉพาะโทรทัศน์ที่ได้
เพิ่มมากขึ้นและมีการขยายตัวของเครือข่าย จึงควรศึกษาในด้านนี้ต่อไปว่าจะเข้ามามีผลต่อ
ความสัมพันธ์ในครอบครัว และสังคมอย่างไรบ้าง จะทำให้กลุ่มความสัมพันธ์ทางสังคมมีความ
กระชับแน่นของการรวมกลุ่ม หรือทำให้มีความสัมพันธ์กันน้อยลงต่อไป

4. ควรมีการศึกษาผลกระทบทางสังคมโดยแยกเป็นด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อจะได้ทราบ
ถึงปัญหาได้ลึกกว่านี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย